

Het water gaat stromen

Voorganger: Pastor Wim Vlooswijk

Lezingen:

Eerste schriftlezing: Ezechiël 47,1-9.12

Tweede schriftlezing: Johannes 5,1-9

Inleiding

De heilige van deze zondag is Bernadette Soubirous. Op 11 februari 1858 krijgt dit arme 14-jarige meisje in Lourdes een verschijning. Zij ziet in een donkere grot een prachtige lichtende vrouwengestalte, die zich later zal openbaren als Maria, de moeder Gods. De verschijningen zullen het leven van Bernadette grondig veranderen. In de uitzichtloze modder van Massabiël ontstaat een bron van het helderste water, waaraan de meest geslagen mensen van de wereld zich kunnen laven. Hoe kon dat gebeuren? Waarom dit meisje? Waarom toen? Waarom daar? En hoe werkt dat nog door in deze tijd?

Thema: Het water gaat stromen

In 2015 ging ik met een groep bedevaartgangers uit deze regio naar Lourdes. Het is mooi om met een groep op reis te gaan: je bidt en zingt samen, je deelt ervaringen en leert elkaar kennen. Ik was er 35 jaar daarvoor al eens geweest, maar toen als toerist. Wat ik me van dat bezoek herinner is de opeenstapeling van souvenirshops en de handel buiten de heiligdommen, maar ook de massa pelgrims die 's avonds in een grote lichtprocessie hun smeekbeden naar de hemel richtten. Welk een tegenstelling! Wat het bezoek van drie jaar geleden bijzonder maakte was die ochtend dat ik alleen was en besloot om een bad te gaan nemen in het water van de bron, die is gaan stromen sinds de maagd Maria op 11 februari 1858 voor het eerst aan Bernadette verscheen.

Ik was al heel vroeg bij de baden. Maar vóór mij was een lange rij van wachtenden. Het was duidelijk dat het wel enige uren zou duren. Ik probeerde uit te rekenen hoe lang ik nog moest wachten. Maar telkens kwamen er mensen in rolstoelen en op brancards en die gingen voor. Na de eerste ergernis begon in mij het besef te groeien dat het zo ook moest zijn. Op een plek waar Gods genade zichtbaar wordt gaan zij die het meest lijden, voor. En kijkend naar de rij wachtenden ontwaarde ik mensen van alle windstreken. Ook veel mensen uit Afrika. Het was de tijd van de Ebola en ik vroeg me af of ik in hetzelfde water zou moeten baden als die mensen. Tot ik na een tijdje besepte dat dit is waar het in het geloof om gaat: afdalen in hetzelfde water en het lot delen van mensen. Toen ik uiteindelijk in het bad ging zag ik het helderste water dat ik ooit in een bad heb gezien en was ik ontzettend blij dat ik me

zo mocht verbinden met al die mensen die zochten naar heil en wellicht genezing.

We hebben zojuist gelezen uit het evangelie van Johannes, de genezing van de lamme van Betzata (Bethesda zeiden we vroeger, en katholieken zeggen Betsaida). Helende wateren zijn kennelijk van alle tijden. En de genezing wordt daar in verband gebracht met een engel die van tijd tot tijd het water in beweging brengt. Maar er is daar een mens die daar al 38 jaar, dus bijna een mensenleven lang ligt te wachten, zonder resultaat. Jezus ziet hem, Hij weet van die vele jaren. En Hij vraagt hem: "Wil je gezond worden?" Wat een vraag! Natuurlijk wil de man gezond worden. Maar zijn antwoord verradt de eigenlijk pijn van deze man. Hij zegt: ik heb niemand! Ik denk dat dit ook in onze tijd de voornaamste oorzaak van lijden is. Mensen die geen netwerk hebben lopen hulp mis en geraken in een isolement. Letterlijk staat er: ik heb niet een mens. En zelfs bij het in beweging komen van het helende water is het kennelijk een zaak van ellebogenwerk, een strijd op leven en dood. En het grote wonder is eigenlijk dat Jezus voor hem die mens wordt die hem doet opstaan en zijn dode leven in beweging brengt, zodat hij weer kan gaan.

Je kunt naar Lourdes kijken met de ogen van de natuurwetenschapper. Hoe velen worden er daadwerkelijk genezen en hoeveel mensen niet? Je kunt je bij wonderbare genezingen altijd afvragen, waarom hij wel en zij niet? Die vraag kan ook worden gesteld bij de genezingen waarover wordt gesproken in de evangeliën. De jongen uit Nain wordt aan zijn moeder teruggegeven, maar mijn zoon niet. Is dat willekeur? Wat mij in het verhaal van Betzata, maar ook in het verhaal van Lourdes duidelijk wordt is dat het om meer gaat dan willekeur. Het gaat om een beweging, om dood die in leven wordt omgezet. Als je het levensverhaal van Bernadette Soubirous leest, dan is het een verhaal van hemels licht dat zichtbaar wordt in de grootste ellende. Een straatarm meisje van 14, niet overdreven slim en ook nog met een kwetsbare gezondheid. Zij ziet op een dag in de grot van Massabiël, een plek waar mensen hun afval storten en varkens hun kostje komen bij elkaar scharrelen, een wonderschone lichtende vrouwengestalte. Dit maakt een verpletterende indruk op Bernadette. En de boodschap van de Dame is: zuiverheid. Mens, keer om! Eigenlijk de boodschap van elke 40-dagentijd. De

Dame maakt zich bekend als de onbevleete maagd. Gods zuiverheid in eigen persoon. Theologen geven daar al gauw een dogmatische betekenis aan. Maria die zonder zonden is en bijgevolg de ideale persoon werd om de Heer te ontvangen. En mensen in Bernadette's omgeving noemen het eenvoudige meisje een zienere en begenadigde. Maar Bernadette heeft geen theologische uitleg. Zij beleeft slechts een intense liefde, zoals ze die nog niet kende. In de ontmoeting met de Dame komt ze als het ware in aanraking met Gods zuiverheid. En door die ervaring weet ze meer dan voorheen waar het eigenlijk om gaat en dat maakt haar nog stiller en bescheidener. En als het wonder van de bron bekend wordt en er wonderbaarlijke genezingen plaats vinden - en dat is toch wel een dingetje; er zijn daar wonderbaarlijke dingen gebeurd, die natuurwetenschappelijk zijn onderzocht en zo. - als de wonderen bekend worden, dreigt Bernadette meegesleurd te worden in een stroom van roem, waarbij Medal Plaza in Pyeong Cheang nog zwak afsteekt. Ze zou er haar voordeel mee kunnen doen en het zou de situatie waar het gezin in verkeert aanzienlijk kunnen verbeteren. Maar dat klopt op een of andere wijze niet met wat ze in de ontmoetingen met de Dame heeft beleefd. En om in de juiste verhouding te kunnen blijven staan tot wat haar is overkomen besluit ze in te treden in het klooster van Nevers, want dat is de enige plek waar ze haar eenvoud voor God en de liefde voor 'de Onbevleete' kan bewaren. Daar zal ze op de avond voor Witte Donderdag in 1879 (16 april), 35 jaar oud, overlijden.

Als je dit verhaal hoort dan vraag ik me af: Waarom Bernadette? Waarom toen? En: waarom daar? En wat toen is gebeurd, gebeurt dat nu ook nog? En als het

zou gebeuren, waar zou dit dan zijn? Waar liggen de mensen zonder uitzicht al een levenlang voor dood te wachten? Waar zijn de Massabiëls van deze tijd? Zal dat zijn bij de kinderen in Oost Ghouta, of bij de Rohynha's op de vlucht? Kan ook daar een stroom van leven gevend water tot stand komen? In Betzata begint het met die van God gezonden mens die de lijdende ziet en aanziet en die deze mens doet beleven dat zijn diepe kreet wordt verstaan. En hij hoeft niet meer te wachten op een gelukje; hij hoeft niet meer mee te doen met het ellebogenwerk van de wereld. Die mens van Nazareth brengt een stroom van leven tot stand. En dan wekt niet alleen hoop bij hem, maar is een hoop voor allen die lijden. Lily Fraanje en ik hebben het beleefd in Lourdes. Maar we kunnen het ook beleven in gemeenschappen waar mensen zich laten aanspreken door Gods woord en door de nood van mensen. En daarmee lijkt een oud visioen en een oude belofte in vervulling te gaan, waarover we lezen bij Ezechiël. Onder de dorpel van de tempel ontspringt een klein stroompje, die uitgroeit tot een grote rivier, die de aarde vruchtbaar maakt. En ik denk dat dit mag gelden voor alle Godshuizen en plekken waar Gods trouw wordt gevierd en het visioen wordt levend gehouden. Ik denk dat wij als kerk daarom ook meer dan ooit nodig zijn Om een tegengeluid te laten horen en om de lijdenden in het zicht te brengen. Bernadette en andere heiligen laten ons zien, dat het daarbij niet altijd gaat om wereldverbeterende plannen en analyses, maar dat het begint bij mensen die hun oren en ogen, en alle zintuigen durven openstellen voor Gods woord, dat ons terugbrengt bij onszelf, bij de eenvoud van het hart.

Amen

Figuur 1: Bernadette Soubirous - Lourdes - 1858